

Oslo 24. oktober 2017

Til finanskomiteen på Stortinget

Fornybarnæringen må med i det grønne skatteskiftet

Skattereformen var ment å redusere skatteforskjellen med våre naboland, noe som er både viktig og riktig. Reduksjonen i selskapsskatten er et sentralt bidrag til omstilling og vekst i norsk økonomi. Like fullt foreslår regjeringen i statsbudsjettet å øke særskatten på vannkraft med 1,4 prosentpoeng, hvilket mer enn utlikner den reduserte selskapsskatten. Omleggingen av selskapsskatten siden 2014 innebærer en økt særskatt på vannkraft med 5,7 prosentpoeng. Denne skatteskjerpelsen er ikke forenlig med et grønt skatteskiifte.

Norge har 1500 vannkraftverk som leverer 96 prosent av strømmen vår. Videre er norsk fornybarnæring en stor verdiskaper som sysselsetter 20.000 årsverk og har avgjørende betydning for norsk industris grønne konkurransevne. Men nær halvparten av produksjonskapasiteten ble bygget før 1970, og ifølge energimeldingen som Stortinget behandlet i 2016 trengs det 110 milliarder kroner frem mot 2050 til rehabilitering av eksisterende kraftverk. Når man inkluderer pålagte investeringer i dam og vannvei, blir det fire milliarder kroner *hvert eneste år*, bare for å opprettholde ca. 85 prosent av dagens produksjon. Dette faktum reflekteres i at samtlige politiske partier skriver om behovet for opprusting og vedlikehold av vannkraftverk i sine nylig vedtatte programmer. Nå er det opp til hvert parti å vise hvordan dette skal følges opp i praktisk politikk gjennom behandlingen av statsbudsjettet.

Ifølge fornybarselskapene bidrar dagens skattesystem til at flere titalls prosjekter innen rehabilitering, opprusting og utvidelse av vannkraftverk utsettes eller skrinlegges. Bare i Sogn og Fjordane ligger det prosjekter på vent for 2-3 milliarder kroner. Dette skjer til tross for at prosjektene er samfunnsøkonomisk lønnsomme. Dette er et stort tap for grønn verdiskaping og industriutvikling over hele landet. Opprusting av eksisterende anlegg gir også en unik mulighet til å oppgradere miljøtilstanden i norske vassdrag, og sikre bedre ivaretagelse av norsk naturmangfold.

Sverige har vesentlig bedre skattemessige betingelser enn i Norge. Dette har allerede bidratt til at fornybarinvesteringene er langt høyere i Sverige. I fjor vedtok i tillegg den svenske Riksdagen å fjerne ut særskatten på vannkraft, noe som gir svensk vannkraft en skattelettelse på fem milliarder kroner årlig sammenliknet med nivået i 2016. Sverige har om lag halvparten så mye vannkraft som Norge. I lys av vårens endring i elsertifikatavtalen mellom Norge og Sverige, er det nå et tidsvindu frem til 2021 der norske prosjekter kan motta elsertifikater finansiert av Sveriges økte forpliktelser. Dette er en god mulighet til å få satt i gang opprustingsprosjekter som vil gi økt aktivitet, sysselsetting og verdiskaping over hele landet.

Organisasjonene bak dette brevet ber om at finanskomiteen i behandlingen av statsbudsjettet **unnlater å øke grunnrentesatsen og samtidig øker skjermingsfradraget i grunnrenteskatten for vannkraft**. Økt skjermingsfradrag er et effektivt virkemiddel for å dempe effekten av økt skattesats for de mest utsatte vannkraftprosjektene. På den måten vil komiteen legge til rette for nødvendige reinvesteringer i og utvikling av norsk fornybarnæring. Dette vil skape vekst og sysselsetting i industrien og i leverandør- og entreprenørbransjen, og ikke minst bidra til at Norge kan bli et lavutslippssamfunn i 2050.

Vennlig hilsen

<i>Oluf Ulseth</i> Adm. direktør Energi Norge	<i>Stein Lier Hansen</i> Adm. direktør Norsk Industri	<i>Jan Olav Andersen</i> Forbundsleder EL og IT Forbundet	<i>Ove Guttormsen</i> Adm. direktør Nelfo	<i>Frederic Hauge</i> Stifter / faglig leder Bellona
<i>Knut Lockert</i> Daglig leder Distriktsenergi	<i>Asle Strand</i> Direktør KS Bedrift Energi	<i>Niklas Tessem</i> Daglig leder Kraftfylka	<i>Frank Jaegtnes</i> Adm. direktør Elektroforeningen	<i>Knut Olav Tveit</i> Daglig leder Småkraftforeninga

Vedlegg: Partiprogrammene om skatt og oppgradering av vannkraft

Frp	«Staten må stimulere til opprusting/oppgradering av eksisterende vannkraftverk gjennom skattesystemet.»
H	Høyre vil <ul style="list-style-type: none"> • Sikre gode rammebetingelser for investering og utvikling av eksisterende og nye vannkraftverk. • Utarbeide en helhetlig strategi for hvordan potensialet for opprustning og utvidelse av vannkraftverk kan realiseres, og gjennomgå dagens skatteregler.
KrF	KrF vil <ul style="list-style-type: none"> • legge til rette for at opprustning av eksisterende vannkraftverk og utbygging av småkraftverk der dette er riktig ut fra naturhensyn. • legge til rette for opprustning og re-investering i eksisterende vannkraftverk, blant annet ved å sikre at skatte- og avgiftssystemet ikke er til hinder for dette.
V	Venstre vil <ul style="list-style-type: none"> • vurdere å øke skjermingsfradraget (friinntekt) i grunnrentebeskatningen av vannkraftverk for å sikre bedre lønnsomhet for fornybar kraftproduksjon • modernisere og oppgradere eksisterende vannkraftverk, fremfor å sette i gang nye, større utbygginger
MDG	«Dagens rammebetingelser for kraftbransjen med lave kraftpriser og svært lav friinntektsrente i grunnrenteskatten, medfører at samfunnsøkonomiske og miljøvennlige svært attraktive prosjekter for utvidelse av eksisterende vannkraftproduksjon ikke realiseres. Miljøpartiet De Grønne ønsker å gjennomgå regelverket for å kunne ruste opp flere eksisterende vannkraftanlegg.»
Sp	Sp vil: «Øke skjermingsfradraget i grunnrenteskatten, slik at samfunnsøkonomisk lønnsomme vannkraftprosjekt også blir bedriftsøkonomisk lønnsomme.»
Ap	Ap vil: «Legge til rette for økt vedlikehold, oppgradering og fornyelse av eksisterende vannkraftanlegg.»
SV	«Ruste opp og sikre statlig finansering av vassdrag og regionalparker tilknyttet flomberedskap, drenering og kraftproduksjon.»
R	«Eksisterende vannkraftverk skal oppgraderes for å frigjøre 15 TWH ny energi uten nyutbygginger.»

Til Stortingets finanskomité

Grunnrenteskatten må tilpasses slik at samfunnsøkonomisk lønnsom rehabilitering også blir bedriftsøkonomisk lønnsom

Vannkraften utgjør 96 prosent av elproduksjonen i Norge og er en sentral bidragsyter i det grønne skiftet med overgang til utslippsfri energibruk. Det er et stort potensial og behov for investeringer i vannkraft som gir mulighet for ny industri og nye arbeidsplasser. Når næringslivet generelt får redusert selskapsskatt, er det oppsiktsvekkende at regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2018 foreslår en netto skatteskjerpelse for vannkraft ved at grunnrenteskatten økes mer enn selskapsskatten reduseres.

Kommentarene i det følgende er knyttet til Prop. 1 LS (2017-2018) *Skatter, avgifter og toll 2018*.

3.2 Grunnrenteskatt og særskatt på petroleum

Regjeringens forslag gir netto skatteskjerpelse for vannkraft

I forslaget til statsbudsjett for 2017 hevder Finansdepartementet at grunnrenteskattesatsen må økes med 1,4 prosentenheter når satsen på alminnelig inntektsskatt settes ned med 1 prosentenheter, for å oppnå provenynøytralitet. Departementet opplyser at "noe annen aktivitet nært knyttet til vannkraftproduksjon" er inkludert i beregningene. Dette omfatter ulike aktiviteter, men ut fra undersøkelser Energi Norge har gjennomført er det gevinst/tap på prissikring (finansiell krafthandel) og valutaeffekter, bl.a. ved at kraften handles i euro på den nordiske kraftbørsen, som gir størst utslag. Grunnlaget for beregning av redusert selskapsskatt, som alt annet næringsliv nyter godt av, blir derfor større enn for ren grunnrenteskattepliktig vannkraftproduksjon.

Energi Norge mener det må være endringer i ordinær selskapsskatt for den virksomheten som betaler grunnrenteskatt som er relevant. Regjeringens forslag innebærer en reell skatteskjerpelse for vannkraftproduksjon.

Energi Norge har foretatt en nøytral beregning for grunnrenteskattepliktig virksomhet isolert sett. Den viser at forslagene til satsendringer for 2018 innebærer en netto årlig skatteskjerpelse på vel 50 mill. kroner. Energi Norge mener det er prinsipielt uheldig at særskatten på fornybar energiproduksjon øker når selskapsskattesatsen settes ned. Ser man omleggingen av selskapsskatten under ett (fra 2014), er avstanden mellom skattenivået for norske næringsliv generelt og vannkraftproduksjon økt med 5,7 prosentenheter.

Grunnrenteskatten er blitt en barriere for investeringer - skjermingsrenten må økes

Departementet uttaler at "I motsetning til selskapsskatten svekker ikke nøytrale grunnrenteskatter investeringsinsentivene". Kraftselskapene deler ikke departementets vurdering på dette punkt. Utformingen av grunnrenteskatten for vannkraft bidrar tvert imot til at flere samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter blir utsatt eller skrinlagt. En viktig årsak til dette er den svært lave skjermingsrenten (friinntektsrenten), 0,5 prosent for 2016. Denne renten er langt lavere enn relevant lånerente og kraftprodusentene opplever derfor i praksis grunnrenteskatten som en barriere

for investeringer. Konsekvensen av dette er at effektiv skattesats (uttrykt som ordinær selskapsskatt + grunnrenteskatt målt mot skattegrunnlaget, alminnelig inntekt) for grunnrenteskattepliktig vannkraft i praksis alltid vil være høyere enn marginalsattesatsen. Enkelte kraftverk med høy gjeld opplever effektiv skattesats over 100 prosent. Det krever en i overkant teoretisk tilnærming å hevde at et slikt skattesystem virker nøytralt.

Kraftskattereformen av 1997 kom i kjølvannet av energiloven fra 1991. Hensikten med energiloven var å få en bedre utnyttelse av ressursene og innføring av et markedsbasert kraftsystem avdekket en overkapasitet i systemet, både i nettet og på produksjonssiden. Konsekvensene var naturlig nok svært lave investeringer innenfor kraftproduksjon på 90-tallet og de første årene på 2000-tallet. Grunnrenteskatten ble utformet slik at normalavkastningen skulle skjermes (friinntektsrente lik risikofri rente + risikopåslag på 4 prosentenheter), dvs. grunnrenteskatten ble en toppskatt til alminnelig inntektsskatt. Dette ble endret med virkning fra 2007. Da ble risikotillegget fjernet samtidig med at det ble anledning til å samordne negativ grunnrenteinntekt i ett kraftverk mot positiv i et annet. For vannkraft innebar dette en kraftig netto skatteskjerpelse. Senere er det kommet flere skjerpelser, senest nå gjennom forslaget til statsbudsjett for 2018.

Situasjonen i dag er vesentlig annerledes enn på 90-tallet. Det er et stort behov for rehabilitering og modernisering av en aldrende kraftstasjonspark. I *Energimeldingen* er behovet anslått til rundt 4 milliarder kroner hvert eneste år frem mot 2050, kun for å opprettholde dagens produksjonskapasitet. Parallelt med at investeringsbehovet har bygget seg opp, er altså grunnrenteskatten blitt skjerpet. Dette er svært uheldig.

Dagens friinntektsrente er satt lik en risikofri rente basert på statskasseveksler med 12 måneders løpetid. Dette er urimelig i en bransje hvor tidsperspektivet for investeringsbeslutningene er svært langt, med avskrivningstider på 67 / 40 år.

I kapittel 34 (anmodningsvedtakene om eiendomsskatt på kraftanlegg) uttrykkes det at "Departementet mener derfor at kapitaliseringsrenten bør reflektere en langsiktig rente. En fast risikofri realrente og et fast risikotillegg vil imøtekomme dette". Departementet viser også til at risikofri realrente er vurdert i flere sammenhenger, bl.a. i NOU 2012: 16 *Samfunnsøkonomiske analyser* der det opereres med en langsiktig, risikofri realrente på 2,5 prosent i et 40 års perspektiv. Energi Norge deler departementets vurderinger på dette punkt og mener at departementets tankegodt på dette området kan overføres ved fastsetting av risikofri rente i grunnrenteskattesystemet, med bakgrunn i vannkraftnæringens særpreg.

Energi Norge mener at risikofri rente i grunnrenteskatteregimet bør fastsettes som en langsiktig, nøytral realrente på 2,5 prosent med kompensasjon for løpende inflasjon målt ved konsumprisindeksen. Energi Norge mener at det i friinntekten (skjermingsrenten) også bør være et rimelig påslag for regulatorisk risiko; den viser seg i praksis å være relativt høy. Regjeringens budsjettforslag for 2018 er et tydelig eksempel på dette.

7.1 Reglene for eiendomsskatt på verk og bruk

Forslaget om endringer i eiendomsskatt på verk og bruk var på høring i 2015. I Prop. 1 LS *Skatter, avgifter og toll 2018* foreslår departementet at kategorien verk og bruk oppheves og at anlegg som i dag er å anse som verk og bruk skal følge reglene som gjelder for næringsseiendom.

Energi Norge støtter forslaget.

7.2 Produksjonslinjer mv. i eiendomsskatten på kraftanlegg

Som departementet peker på, er det vært flere tvister knyttet til eiendomsskatt på produksjonslinjer, linjer som mater kraften inn i overføringsnett. I en dom høsten 2015 kom Høyesterett til at produksjonslinjer for eiendomsskatteformål ikke er en del av kraftanlegget de betjener, men kan eiendomsbeskattes separat som selvstendige nettanlegg.

Departementets forslag til lovendring innebærer at produksjonslinjer ved taksering igjen skal vurderes som del av kraftanlegget de betjener. Dette gir en økonomisk logisk sammenheng, og departementet oppsummerer forslaget og provenyvirkninger slik:

"Forslaget anslås på usikkert grunnlag samlet å gi en lettelse på om lag 50 mill. kroner fra eiendomsskatteåret 2019. Med forslaget vil altså rettstilstanden bli slik praksis var før Høyesteretts dom."

Energi Norge støtter departementets forslag til lovendringer, men mener det blir misvisende å utlegge det som en skattelette på 50 mill. kroner siden det er snakk om å gjenopprette rettstilstanden slik praksis var før Høyesteretts dom. Slik vi ser det, er det mer snakk om en reversering av en utilsiktet skatteskjerpelse som følge av dommen i 2015.

34 Eiendomsskatt på kraftanlegg - anmodningsvedtak nr.108 pkt.36 og nr.305 (2016-2017)

Eiendomsskatten på vannkraftanlegg ble redusert med om lag 380 mill. kroner fra 2016 til 2017. Et vesentlig element ved fastsetting av eiendomsskattegrunnlaget, er pris multiplisert med produksjon time for time over en rullerende 5-års periode. For eiendomsskatten for 2017 er det inntektsåret 2015 og de fire forutgående årene som legges til grunn.

Årsaken til nedgangen i eiendomsskatt er at år med høy pris erstattes av år med lav pris. Effekten av lave kraftpriser, som kraftselskapene har erfart gjennom flere år, kommer derfor med en viss forsinkelse til uttrykk i eiendomsskatten for vertskommunene for kraftanlegg. Slik prisutviklingen har vært de siste årene må det forventes at eiendomsskatten vil bli ytterligere noe redusert i 2018, før den øker igjen i 2019.

Stortinget fattet to anmodningsvedtak med formål å skjerme vertskommunene fra markedsutviklingen, ett om å vurdere kapitaliseringsrenten som benyttes ved verdifastsettelsen og ett for å vurdere antall år som inngår i beregningsmodellen. Finansdepartementet har innhentet vurderinger av kapitaliseringsrenten fra to uavhengige fagpersoner, professor emeritus Thore Johnsen ved Norges Handelshøyskole og professor Øyvind Norli ved Handelshøyskolen BI.

Dagens kapitaliseringsrente er 4,5 prosent. På bakgrunn av de uavhengige vurderingene og drøfting av rentepinsipper, konkluderer Finansdepartementet med at kapitaliseringsrenten burde vært 6,5 prosent, vurdert utfra faglige kriterier. Regjeringen foreslår likevel ikke å endre kapitaliseringsrenten nå. Som nevnt tidligere, deler Energi Norge departementets rentevurderinger hva angår kapitaliseringsrenten. Regjeringen foreslår også å beholde rullerende 5 års gjennomsnitt som del av beregningsgrunnlaget.

Energi Norge noterer seg at faglige vurderinger tilsier en noe høyere kapitaliseringsrente. Vi støtter likevel regjeringens forslag om å beholde dagens rentesats på 4,5 prosent og dagens beregningsperiode på 5 år.

41. Innsyns-, klage- og søksmålsrett for kommunene i skattesaker om verdsetting av kraftanlegg - anmodningsvedtak nr.633 (2015-2016)

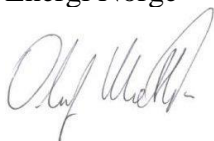
Denne saken har sin bakgrunn i et anmodningsvedtak i forbindelse med Stortingets behandling av skatteforvaltningsloven og saken var på høring i begynnelsen av året.

Kommunene har allerede en betydelig innsynsrett i opplysninger om formuesskattegrunnlaget for kraftanlegg. Spørsmålet om innsyns- og klagerett er vurdert tre ganger tidligere, senest i forbindelse med RNB 2012. Det er ikke foretatt noen nye faglige vurderinger som tilsier at skattekontorets kontroll med verdsetting av kraftanlegg ikke fungerer tilfredsstillende.

Energi Norge støtter derfor departementets primære forslag:

"Departementet fraråder etter en vurdering av høringsinstansenes merknader at det innføres innsyns- og klagerett."

Vennlig hilsen
Energi Norge

Oluf Ulseth
Administrerende direktør

Vedlegg: Felles brev til Finanskomiteen fra Energi Norge, Norsk Industri, Nelfo, KS Bedrift, Elektroforeningen, EL og IT Forbundet, Kraftfylka, Bellona og Distriktsenergi